

УДК 811.161.2*373.611

СЕМАНТИЧНЕ ОСВОЄННЯ НОВІТНІХ ЗАПОЗИЧЕНЬ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Коробова І.О.

кандидат філологічних наук, старший викладач

Національний університет

фізичного виховання і спорту України

ira_korobova@ukr.net

У статті розглянуто сучасні наукові погляди на сутність і природу процесу зміни лексичної семантики. Висвітлено основні чинники зміни семантики новітніх чужомовних слів в українській мові. З'ясовано наслідки зміни значення новітніх запозичень у сучасній українській мові. Досліджено семантичний обсяг новітніх запозичень у рідній мові та порівняно його зі змінами значення цих чужомовізмів під час їх освоєння на лінгвальному ґрунті мови-реципієнта. Наведено приклади трансформації семантики неозапозичень під час освоєння на новому мовному ґрунті сучасної української мови. Проілюстровано розвинуті значення новітніх запозичень української мови прикладами з друкованих та електронних джерел засобів масової комунікації.

Ключові слова: новітнє запозичення, чужомовна лексика, лексична семантика слова, зміна значення слова, звуження семантики, розширення семантики, дерогація семантики, чинники зміни семантики.

SEMANTIC ADAPTATION OF THE LATEST BORROWINGS IN THE MODERN UKRAINIAN LANGUAGE

Korobova I. O.

Candidate of Philology, Senior Lecture

National University of Ukraine

on Physical Education and Sport

The Ukrainian language does not develop in isolation. It is influenced by other languages in all areas of linguistic communication manifested primarily in borrowings, which serve as one of the most powerful means of replenishing its vocabulary. Of particular interest is the change in the semantics of the newest lexical items, which have come to the modern Ukrainian language from other languages. Year after year, researchers are increasingly interested in the problems associated with the peculiarities of lexical semantics. **Purpose.** The purpose of the paper is to study the changes in the semantics of the latest borrowings in the modern Ukrainian language. **Methods.** In the process of studying the adaptation of the latest borrowings, the component analysis method has been applied in order to identify changes in the semantic structure of the latest borrowings, namely: narrowing, expansion, preservation and derogation of meaning. **Results.** Based on the research of scientists and their views on the specifics of assimilation of borrowings, as well as on materials of their own records, the process of semantic development of the latest borrowings in the Ukrainian language occurs as: a) a change in the semantic structure of the borrowed word due to an increase or decrease in the semantic volume of its meanings; b) degradation of the old and development of the new meaning of the borrowed word; c) adaptation of the semantics of new borrowing to the lexical-semantic system of the Ukrainian language during its functioning. Considering this, four groups of neo-borrowing have been identified. The first group has been formed by lexemes, which narrowed their meaning. The second group includes borrowings that expanded their semantic scope. The third group is represented by lexical items that have preserved their semantics in the Ukrainian language and function in the same semantic scope

as in the source language. The fourth group includes borrowed lexemes that have changed their semantics due to the loss of the old and the development of a new meaning. **Conclusion.** One of the main criteria for assimilation of foreign vocabulary by the recipient language is its semantic adaptation. Ukrainian linguists still have not developed a common terminology that is used in studies of semantic adaptation and a common classification of semantic changes in the lexical meaning of a word that would satisfy all experts. The article uses the following classification of semantic changes in the lexical meaning of the latest borrowings: expansion, narrowing, conservation and derogation of lexical semantics. The main factors in changing the semantics of the latest borrowings are specialization and metaphorization of meanings and interaction with words that are close in their meaning. A significant number of new borrowings have not yet been codified by Ukrainian dictionaries of foreign words, which indicates the initial level of adaptation of foreign vocabulary to Ukrainian-speaking ground. A relatively high level of adaptation of borrowed vocabulary is evidenced by the trend of changing semantics and the acquisition of new meanings of borrowings in the recipient language, their codification by relevant Ukrainian dictionaries.

Keywords: latest borrowings, word lexical semantics, changing the word meaning, narrowing semantics, expanding semantics, derogating semantics, factors for changing semantics, foreign vocabulary.

У наукових студіях останніх десятиліть спостерігаємо тенденцію до активного вивчення процесу семантичних змін у системі запозичених слів. Особливий інтерес викликає зміна семантики новітніх лексем, які потрапили до сучасної української мови з інших мов.

Останнім часом суттєво збільшився вплив іноземних мов як панівного чинника глобалізаційного процесу, наслідком якого стало входження до української мови великої кількості чужомовних слів. Тому важливого значення набуває вивчення семантичної поведінки запозичень в українському мовному просторі. У сучасній лінгвоукраїністиці проблему запозичень вивчали в різних аспектах. Проте вичерпного аналізу зміни значення в запозичених словах дотепер не було. Цим і зумовлена актуальність пропонованої статті.

Об'єктом дослідження є новітні запозичення, які змінили своє значення в українській мові. Мета нашої статті – подати аналіз зміни семантики новітніх запозичень. Основним завданням роботи є визначення способів та чинників зміни семантики новітніх запозичень. Матеріалом для дослідження послуговували сучасні словники іншомовних слів, тексти електронних повідомлень, телепередачі, тексти друкованих та електронних засобів масової інформації.

У наукових працях останніх десятиліть спостерігаємо тенденцію до активного вивчення процесів семантичної адаптації чужомовної лексики, що є одним із важливих чинників її освоєння мовою-реципієнтом. Семантичну адаптацію визначають як входження іншомовної лексичної одиниці до лексико-семантичної системи певної мови, становлення та подальшу еволюцію значення слова на новому мовному ґрунті та вважають найважливішою умовою остаточного укорінення таких слів у системі мови-реципієнта (В. Мартинек (1972), В. Аристова (1978), Т. Димитрова (1984), О. Мороховський (1984), І. Каминін (1994), О. Саакян (1997) та ін.). Різним аспектам семантичних змін запозиченого слова присвятили праці А. Іваницька (1980), О. Муромцева (1985), І. Каминін (1994), Н. Клименко (1996), Л. Кислюк (2001), Н. Попова (2004), Л. Архипенко (2005), О. Стишов (2005), Я. Битківська (2008) та ін. Праці В. Гака (1971) та ін. стали спробами ґрунтовних трактувань семантичних явищ.

Так, визначаючи чинники, що зумовлюють семантичне пристосування запозиченого слова, О. Муромцева (1985) зазначає, що процес семантичної адаптації іншомовного слова до системи мови-реципієнта залежить насамперед від особливостей семантики самого запозичення та від впливу семантичних систем мов-посередниць, адже “саме лексико-семантична система мови-реципієнта стимулює подальший розвиток або зникнення того чи того слова з лексичного фонду мови, що запозичує” (Аристова, 1978, с. 69).

О. Тараненко (1989) до причин семантичних зрушень у слові відносить прагнення до економії мовних зусиль та засобів, простоти, влучності, пошуку нової емоційності та експресивності, уніфікації і диференціації.

Зміни семантичної структури запозиченого слова дослідники визначають неоднаково.

Н. Попова (2004) вважає, що семантична структура нової запозиченої лексеми формується в українській мові незалежно від семантичної структури етимона в мові-джерелі. Дослідниця виявила в аналізованій нею лексиці такі семантичні зміни, які полягають в уточненні, звуженні чи розширенні семантики. Інші мовознавці пропонують виокремлювати звуження та розширення значення слова, метафору, метонімію, гіперболу, літоту, синекдоху (Плотников, 1984); розширення значення, звуження семантики, узагальнення, спеціалізацію, перенос значення (метафора і метонімія), поліпшення значення, погіршення значення, конверсію, скорочення, імплікацію, лексичну асиміляцію, збіг нового значення зі старим та ін. (Арнольд, 1966).

Мовознавці Л. Архипенко (2005), В. Гак (1971), С. Сенько (2000) пропонують п'ять типів семантичних змін у значенні чужомовної лексеми.

Л. Архипенко (2005), зокрема, визначила такі зміни семантики: звуження, розширення, спеціалізація значення, деталізація і конкретизація значення.

В. Гак (1971) виокремив п'ять типів основних семантичних відношень між поняттями: 1) відношення рівнозначності, ідентичності (збіг об'єктів двох понять), якому відповідає синонімія; 2) відношення виключення, що лежать в основі процесу зміщення; 3) відношення контрадикторності, якому відповідає антонімія; 4) відношення підпорядкування, включення, що породжує протилежно спрямовані семантичні процеси – розширення або звуження; 5) відношення перехресчування як перенесення.

С. Сенько (2000) керувалася такою класифікацією семантичних змін запозичень: 1) спрощення семантичної структури (запозичення слова в одному чи кількох значеннях при його значно мирній полісемії в мові-джерелі); 2) ускладнення семантичної структури, поява нових значень на ґрунті мови-реципієнта, у тому числі й таких, яких запозичене слово не мало в мові-джерелі); 3) звуження значення запозиченого слова внаслідок його спеціалізації; 4) розширення значення зумовлене генералізацією відповідного поняття; 5) зміна значення.

Г. Пауль (1960) виокремлює чотири різновиди значеннєвих змін: 1) спеціалізація значення внаслідок звуження обсягу і збагачення змісту; 2) збіднення змісту уявлення, пов'язаного з розширенням обсягу; 3) перенесення назви на основі просторових, часових або каузальних зв'язків; 4) ті зміни значень, які не можна віднести до одного з трьох названих різновидів: гіпербола, грубі висловлення, літота, евфемізми, іронія.

Науковці Т. Димитрова (1984), В. Заботкіна (1979), Ю. Малахова (2007), С. Ульман (1959), В. Фурса (2005) вказують на три типи семантичних змін.

Так, на переконання Т. Димитрової (1984), основними типами змін у семантиці чужомовних лексем є: звуження (конкретизація), розширення (генералізація), зсув або перенесення (метонімія або метафора).

В. Заботкіна (1979) вважає, що в основі семантичних процесів лежать три осі: 1) вісь редукування (зменшення) компонентів значення; 2) вісь індукування (додавання) складників; 3) вісь субституції (заміни) одних компонентів іншими.

Ю. Малахова (2007), досліджуючи функціонування японських запозичень в українській мові, зазначає, що запозичене слово потрапляє в іншу мову звільненим від будь-яких зв'язків і асоціацій, позбавленим внутрішньої форми. Завдяки цьому воно може зазнавати значеннєвих змін, не притаманних мові-джерелу. Вона вважає за доцільне поділити запозичення на дві групи. Першу групу запозичень, на її думку, становлять лексеми, які в українській мові функціонують у тому самому семантичному обсязі, що й у мові-джерелі. Серед них можуть бути як однозначні, так і багатозначні слова. До другої групи запозичень вона відносить ті лексеми,

які зазнали змін семантичного обсягу в новому мовному середовищі. З-поміж них дослідниця виокремлює: 1) запозичення, чий семантичний обсяг вужчий, ніж у рідній мові; 2) запозичення, чий семантичний обсяг ширший, ніж у рідній мові.

С. Ульман (1959) свого часу зазначав, що семантика слова зазнає звуження, розширення та переносу значення. Синеодоха та еліпсис розглядалися ним як випадки звуження чи розширення значення. Звуження значення, на думку науковця, відбувалося в тому разі, коли значення переносилося з цілого на частину, з роду на вид тощо; відповідно розширення значення відбувалося у протилежних випадках. Метонімія та метафора розглядалися як різновиди переносу значення.

На думку В. Фурси (2005), процес семантичного освоєння запозичених слів відбувається в таких напрямках: 1) зміни семантичної структури, обсягу та характеру значень під час входження до лексико-семантичної системи української мови та функціонування в ній; 2) перегрупування значень у семантичній структурі невідмінюваних іменників, що пов'язане здебільшого з розвитком нового значення; 3) пристосування до лексико-семантичної системи української мови внаслідок взаємодії з близькими за значенням словами.

Думка О. Мороховського (1984) може бути своєрідним підсумком огляду етапів асиміляції запозичень на мовному ґрунті мови-реципієнта “ступенів асиміляції може бути як завгодно багато, і ця проблема не стільки є лінгвістичною, скільки соціально-психологічною” (с. 23).

Спираючись на дослідження науковців та їхні погляди щодо специфіки асиміляції запозичень, викладені вище, а також на матеріали нашої картотеки, процес семантичного освоєння новітніх запозичень в українській мові ми розуміємо як: а) зміну семантичної структури запозиченого слова за рахунок збільшення чи зменшення семантичного обсягу його значень; б) втрату старого і розвиток нового значення запозиченого слова; в) пристосування семантики нового запозичення до лексико-семантичної системи української мови під час функціонування в ній. З огляду на це виокремлюємо чотири групи неозапозичень. Першу групу сформували лексеми, які звузили своє значення. Друга група охоплює запозичення, що розширили свій семантичний обсяг. Третю групу репрезентують лексеми, які не змінили своєї семантики і в українській мові функціонують у тому самому семантичному обсязі, що й у мові-джерелі. До четвертої групи входять запозичені лексеми, що змінили свою семантику за рахунок втрати старого і розвитку нового значення (Коробова, 2018).

Більшість новітніх лексем чужомовного походження, що сформували першу групу, в процесі запозичення переймаються звичайно з одним, зрідка з двома значеннями, які і формують основний зміст запозичення. На цей семантичний процес звертав увагу свого часу Л. Булаховський (1955) і зауважував, що “при запозиченні слів однієї мови в іншу засвоєне слово звичайно стає вужчим, спеціальнішим за своїм значенням, і це зрозуміло: слова запозичуються звичайно ізольовано, в поодиноких випадках їх вживання, а не тими етимологічними групами (гніздами), якими вони живуть на рідному їм ґрунті” (с. 68).

А. Іваницька (1980) із цього приводу зазначила, що “звуження смислової структури слова при його входженні в нову систему було неминучим, оскільки запозичення, як правило, зумовлювалося необхідністю спілкування в одній визначеній мовленнєвій ситуації” (с. 19). І. Каминін (1994), досліджуючи функціонування запозичень побутової сфери в українській мові, стверджує, що “у переважній більшості випадків запозичується, справді, не вся семантична структура полісемантичного слова-етимона, а тільки частина її. Спрощення структури супроводжується втратою окремих значень при запозиченні” (с. 10, 13). І це, за словами науковця, свідчить про те, що “звуження – більш характерний процес, який відбувається при входженні запозиченої лексичної одиниці в приймаючу мову” (с. 14). Н. Попова (2002), досліджуючи англійськомовні запозичення в українській мові, вказує на те, що “приклади спрощення семантичної структури на основі прямого номінативного значення можна виявити серед багатьох запозичень з англійської мови. Звуження значення виявляється в тому, що воно

охоплює менше коло явищ” (с. 8). В. Мартинек (1972) зазначає, що звуження семантичного обсягу запозичення в період проникнення в мову-рецептор є “однією із закономірностей процесу запозичення” (с. 23). Проте Т. Димитрова (1984), досліджуючи семантичне освоєння французьких запозичень у російській та болгарській мовах, стверджує, що “... під час переходу багатозначного прототипу в мову, яка запозичує, з частиною своїх значень спостерігається зменшення його смислового обсягу в мові-реципієнті, тобто зменшується коло понять, які закріплені за певним словом, внаслідок його входження в нову мовну систему” (с. 8). Проте дослідниця наголошує, що “при переході слів з однієї мови в іншу обидва процеси – збереження або зменшення смислового обсягу етимона – однаковою мірою мають місце, а саме: не спостерігається домінування другого, як звичайно вважають дослідники запозичених слів” (с. 7).

Так, новітня англійськомовна лексема *баєр* (англ. *buyer*) у рідній мові має два значення: 1) “людина, яка купує щось дуже дороге”; 2) “людина, чия робота полягає у виборі товарів для великих магазинів”(OALD, р. 205–206). У мові-реципієнті цей англізм функціонує з одним значенням – “фахівець із закупівель, який формує асортимент продукції для певної купівельної категорії і в певному ціновому діапазоні” (<http://posekretu.com.ua/116501-hto-takij-bajyer>), напр.: *Основне заняття баєрів, особливо тих, які працюють у великих компаніях, закупівлі у певній товарній області* (<http://posekretu.com.ua/116501-hto-takij-bajyer>).

Незапозичення *тьютор* (англ. *tutor*) в англійській мові функціонує з сімома значеннями. П’ять значень ця лексема має як іменник: 1) “приватний учитель, особливо той, хто навчає одного студента чи дуже маленьку групу”; 2) “учитель, чия робота полягає в тому, щоб приділити особливу увагу студентам або групі студентів”; 3) “учитель, особливо той, хто викладає дорослим або виконує особливу роль у школі чи коледжі”; 4) “асистент кафедри в коледжі”; 5) “підручник”. Ще два значення цей англізм має як дієслово: 1) “бути вихователем / наставником одного студента або невеликої групи”; 2) “працювати репетитором” (OALD, р. 1652). Проте, в українську мову запозичення *тьютор* потрапило з одним значенням: “викладач, наставник, який допомагає студентам коледжу, університету найбільш оптимально побудувати навчальний процес” (Бусел, 2009, с. 1488).

Лексема *девайс* (англ. *device*) у мові-джерелі має чотири значення: 1) “прилад або частина обладнання, яка була розроблена, щоб зробити ту чи іншу роботу”; 2) “бомби або зброя, яка вибухає”; 3) “спосіб робити що-небудь, який виробляє конкретний результат або ефект”; 4) “план або трюк, який використовується для отримання чогось” (OALD, р. 418). В українській мові англізм *девайс* функціонує із значенням “технічний пристрій, самостійний прилад або механізм, який запрограмований на виконання різних функцій”, напр.: *Творці девайса також заявляють, що він зможе самостійно змінювати колір світла, наприклад, для роботи вмикатиме біле освітлення, а для відпочинку – жовте* (М, № 9, 25.09.2014, с. 30).

Чужомовна лексема *букінг* (англ. *booking*) у словниках мови-джерела функціонує з трьома значеннями: 1) “бронювання квитків, щоб поїхати кудись, піти в театр тощо”; 2) “замовлення послуг при відвідуванні театру, кінотеатру тощо”; 3) (у футболі) “акт судді, що полягає в записі імені гравця, який скоїв порушення, у спеціальній книзі як покарання” (OALD, р. 166).

В українській мові це запозичення має два значення: 1) “бронювання квитків, готелю тощо”; 2) “це процес взаємовідносин між артистами, клієнтом і агентством, що значно полегшує життя кожної зі сторін” (<http://serpantyn.com/tag/artista/>), пор.: *Неабиякої популярності останнім часом у готельних послугах міста зайняв новий напрямок бронювання – букінг. Яким чином його використовують готелі та чим він приваблює гостей міста, дізнавались журналісти “Марічка NEWS”* (<http://www.marichkanews.com/11175>); *Звісно, замовляти можна й піцу в піцерії, і пиво із супермаркету але під букінгом ми маємо на увазі замовлення движка вечірки, короля танцюлу і центру програми – ді-джея, або, як варіант, проекту чи групи* (<http://nightlife.tochka.net/ua/glossary/>).

Новітнє запозичення *хедлайнер* (англ. *headliner*) у рідній мові має три значення: 1) “назва газетної статті, надрукованої великими літерами у верхній частині головної сторінки”; 2) “короткий виклад найбільш важливих новин, які оголошують на початку програми на радіо чи телебаченні”; 3) “основний виконавець на концерті або шоу” (OALD, р. 718). В українській мові лексема функціонує з двома значеннями: 1) “фотонабірна машина з ручною установкою шрифтових шаблонів і фотоматеріалу” (Сліпушко, 2008, с. 643); 2) “основний виконавець на концерті або шоу”, напр.: *Хедлайнерами фестивалю [“Бандеритат”] стануть культові українські гурти “Скрябін” та “Тартак”* (УМ, № 110, 02 – 03.08.2013, с. 19).

Ще одним “модним” запозиченням української мови є новітній англізм *селебриті* (англ. *celebrity*), яке функціонує в мові-джерелі з двома значеннями: 1) “відома людина”; 2) “бути відомим, синонім до слова *слава*” (OALD, р. 236). Проте на новому українському мовному ґрунті лексема звузила семантику і має лише одне значення: “відома людина”, напр.: *Активісти фанатського руху, вітчизняні селебриті та звичайні уболівальники об’єдналися у неформальну “Партію фанатів України”* (УМ, № 99, 11.02.2012, с. 2).

У процесі підготовки до проведення в Україні чемпіонату Євро-2012 перед керівниками міст, у яких мали відбутися футбольні матчі, виникла проблема проживання великої кількості футбольних уболівальників та туристів, з-поміж яких було багато студентів та людей середнього достатку. Готелів в українських містах було небагато, а проживання в них – достатньо недешево. Тому в українських містах почали облаштовувати нові заклади для проживання туристів – *хостели*, головною відмінністю яких від готелів є плата за ліжкомісце, а не за номер для проживання.

Лексема *хостел* (англ. *hostel*) у мові-джерелі має два значення: 1) “дешево житло з харчуванням для студентів, робітників або туристів”; 2) “будівля, яка, здебільшого, працює з благодійності, де можуть зупинитися на короткий час люди, які не мають власного житла, гуртожиток для безхатченків” (OALD, р. 754). В українській мові новітнє запозичення *хостел* функціонує з одним значенням: “тимчасове житло економ-класу для туристів, орієнтоване в основному на молодь”. Напр.: *Не всі постояльці хостела – студенти. Це можуть бути активні мандрівники, які просто звикли до самотійного вивчення країни і здатні самі застелити своє ліжко* (<http://www.tour2kiev.com.ua/ua/hostels/hos...html>).

Англійськомовна лексема *флейм* (англ. *flame*) у мові-джерелі має чотири значення як іменник: 1) “гарячий яскравий потік палаючого газу, який поставляється з чого-небудь, і схожий на вогонь”; 2) “яскраво-червоний або помаранчевий колір”; 3) (літ.) “дуже сильне почуття”; 4) (комп.) “гнівне або образливе повідомлення, відправлене комусь електронною поштою або в інтернеті”. У формі дієслова це запозичення має три значення: 1) (літ.) “писати в повітрі яскравим полум’ям”; 2) “стати червоним у результаті сильних емоцій; зробити що-небудь, щоб стати червоним”; 3) (комп.) “відправити комусь сердите або образливе повідомлення електронною поштою або в інтернеті” (OALD, р. 585).

У мові-реципієнті аналізована лексема функціонує лише як іменник і має одне значення “принизливий коментар, висловлений в образливій формі в процесі електронного спілкування, коли відсутній особистий контакт, а справжні імена учасників суперечки ховаються за вигаданими іменами” (Гетьманець, 2009, с. 343), напр.: *Мережевий етикет проти флеймів, адже вони часто переростають у “війни” – серії злісних послань, якими обмінюються, здебільшого, два або три учасники дискусії* (М, № 9, 25.09.2014, с. 25).

Другу групу новітніх запозичень сформували новітні запозичення, що розширили семантику. Дослідники по-різному тлумачать розширення семантики слова. А. Малявін (2010) переконує, що це “мовна паралель індукції – розумової операції, що полягає в русі думки від конкретного до абстрактного, від знання одиничних або окремих фактів до знання загального правила” (с. 161). Д. Дергач (2009) зазначає, що розширення семантики слова – це “розвиток від більш

конкретного до більш загального” (с. 199). Р. Будагов (2003) розуміє розширення значення слова так: “Пориваючи зі своїм початковим обмеженим значенням, слово ніби виривається в простір, набуває більш широкого узагальнювального змісту, обростає різними додатковими відтінками” (с. 30).

Німецький дослідник Г. Пауль (1960) розширення значення слова пов’язує зі збідненням змісту висловлення, можливим унаслідок переважання одного з уявлень про слово (одного з його значень) у свідомості мовців над усіма іншими: мовець, керуючись певним уявленням про лексему, уживає її на позначення будь-чого, що відповідає цьому уявленню.

Н. Шкурація та С. Шевчук (2000) убачають у розширенні семантики слова додавання нових лексико-семантичних варіантів до його семантичної структури: “Зміна лексичного значення слова, – наголошують вони, – виявляється в тому, що в процесі розвитку суспільства й мови слово може набувати нового значення, отже, його лексичне значення розширюється” (с. 154).

І. Ющук (2004) вважає, що “при розширенні обсягу значення кількість охоплених словом предметів, явищ зростає” (с. 166). З огляду на вищезазначене вважаємо, що розширення значення слова – це зміни, які пов’язані із семантичними трансформаціями в слові, під час яких збільшується коло позначуваних словом понять та обсяг семантики слова.

О. Стишов (2005) окреслює два типи розширення семантики слів: 1) розширення змістового обсягу значення, тобто додавання певних інноваційних сем; 2) долучення до відомого або відомих значень якогось слова зовсім нового окремого значення.

Розширення семантики новітнього чужомовного слова можемо проілюструвати на прикладі лексем *фаст-фуд*, *багі*, *вайфайтер*, *лакшері*, *топінг*, *шрек* та ін.

Після проголошення незалежності України кордони держави стали відкритими, українське суспільство почало активно засвоювати явища, властиві західному способу життя. Наприклад, усю територію України почала швидко ширитися мережа ресторанів швидкого харчування McDonald’s, їжу в яких готують і подають дуже швидко. Синонімом страв швидкого приготування стало слово *фаст-фуд*.

Новітнє запозичення *фаст-фуд* (англ. *fast food*) в англійській мові має значення – “гаряча їжа, яка подається дуже швидко в спеціальних ресторанах і береться навінос, щоб з’їсти на вулиці” (OALD, р. 550). Українські словники фіксують два значення цієї лексеми: 1) “продукти швидкого приготування”; 2) “мережа закладів швидкого харчування” (Сліпушко, 2008, с. 619). Проте останнім часом на українськомовному ґрунті з’явилося ще одне метафоричне значення цього запозичення: 3) “не надто якісний радіо- та телепродукт”, напр.: *Коли я [Юліана Лавриш] маю нагоду побувати в Європі, завжди приєднуюся до аудиторії слухачів хвилі класичної музики. Яюсь у розмові зі своїми українськими друзями-радійниками я запитала, чому не можна запропонувати такий культурно-естетичний розвиток нашому слухачеві, на що колеги відповіли, що ніхто не слухає класичної музики, рейтинги такого ЗМІ будуть надто мізерними й “не прогодують” себе. Виявляється, що “годувати” аудиторію російською попсою та шансоном більш прибутково. Зрештою, проблема станції класичної музики майже співзвучна з проблемою культурних проєктів на українському телебаченні. Це обмежує вибір, адже разом із забігайлівкою з *фаст-фудом* споживачеві варто запропонувати ресторан чи кафе* (Д, № 189 – 190, 10 – 11.10.2014, с. 21).

В англійській мові полісемантична лексема *багі* (англ. *buggy*) позначає: 1) “маленький автомобіль, часто без даху або дверей, який використовується для певної мети: пересування в саду, на пляжі тощо”; 2) “різновид дитячої колиски”; 3) “карета для одного або двох чоловік, запряжена одним конем” (OALD, р. 194). У відповідних українськомовних словниках ця лексема зафіксована з одним значенням: “одно- або двомісний спортивний автомобіль зі змінним відкритим кузовом і твердою рамою, який використовується на пересіченій місцевості” (Пустовіт, 2000, с. 141; Сліпушко, 2008, с. 76). У Великому тлумачному словнику сучасної

української мови закріплено два значення: 1) “двомісний гоночний автомобіль підвищеної прохідності”; 2) “різновид автоспорту, що використовує автомобіль такого типу” (Бусел, 2009, с. 54). До Словника української мови цей англiзм унесено з позначкою *спорт*. “легкий одномісний високо маневрений спортивний автомобіль, який використовують у змаганнях з їзди на пересіченій місцевості” (Русанівський, 2012, с. 39). Проте, функціонуючи в українській мові, ця лексема розвинула ще два значення: 1) “спеціальний 3-колісний візок, управління в якому здійснюється за рахунок повороту переднього колеса ногами” (Кіт, 2012, с. 8); 2) “військовий автомобіль закордонного виробництва, що використовується на території України в зоні АТО”, напр.: *Воєнне багі здатне вивезти з поля бою двох поранених у своєрідних бокових кишнях* (ІЗ, № 19, 19 – 25.02.2015, с. 17).

Зауважимо, що розширення значення новітнього запозичення може і не бути зафіксованим словниками, але активно функціонує в ЗМІ чи розмовному контексті (Коробова, 2015). Проілюструвати цей факт можемо на прикладі лексем *вайфайтер*, *лакшери*, *топінг* та *шрек*, що потрапили в українську мову останніми роками.

Лексема *вайфайтер* (від англ. Wi-Fi) активно функціонує в розмовному мовленні українців, особливо молодшого покоління. Новітнє запозичення *вайфайтер* в українській мові розвинуло два значення: 1) “особи, які користуються послугами Wi-Fi”; 2) “назва нового інтерактивного проекту, з великою кількістю гумору, чуток і сенсацій”, пор.: *Київ готується до Євро-2012 та намагається відповідати європейським вимогам, для зручності фанатів збільшується кількість місць, де працює WI-FI. Тепер десятки молодих вайфайтерів у парках та на вулицях працюють із комп'ютерами, готуються до іспитів та розважаються в інтернеті* (ТК Київ); *Також канал [ТЕТ] запустить незвичний зірковий таблоїд – програму “Вайфайтери”* (<http://teleprostir.com/exclusive/show>). Два значення цього новітнього запозичення, зафіксовані в мові засобів масової інформації, засвідчують, що лексема *вайфайтер* розширила семантичне значення на українському мовному ґрунті.

Модним у наш час став новітній англiзм *лакшери* (англ. *luxury*), який у мові-джерелі має три значення: 1) “володіння (користування) спеціальними і дорогими речами, зокрема продуктами харчування і напоями, одягом та довколишніми предметами”; 2) “річ, яка коштує дорого і тішить власника, але не є істотною”; 3) “задоволення або перевага” (OALD, с. 920). В українській мові *лакшери* функціонує зі значенням “розкіш”, напр.: *Косметика, парфумерія, одяг “лакшери” – це самі зрозумілі і комусь навіть доступні речі з цього елітного середовища проживання. Але це також і ексклюзивні ресторани (“5 зірок”), їжа (ікра біла, шампанське Krug), побутова техніка (телевізори Westvision), автомобілі, яхти, ювелірні вироби з елітним камінням, годинники, морські та гірськолижні курорти, готелі, бутики, салони краси, кінотеатри, в які дорога простому смертному просто закрита* (<http://faqkr.ru/krasa/4620-vabit-slovo-laksheri>).

Лексема *лакшери* не зафіксована лексикографічно в українській мові, але, функціонуючи на українськомовному ґрунті, розвинула ще три значення: 1) “сегмент ринку товарів розкоші і послуг класу люкс-преміум” (<http://slovotvir.org.ua/words/laksheri>); 2) “заклад громадського харчування”; 3) “театр-мюзикл”, пор.: *Люкс – це дорого, якісно і часто яскраво, лакшери – це престижно, солідно і майже завжди непомітно: саме ці характеристики традиційно називають маркетологи, визначаючи лакшери-сегмент* (<http://slovotvir.org.ua/words/laksheri>); *Нині модно називати свої підприємства іншомовними словами. Роззирніться навколо: майже кожна назва магазину одягу містить у собі слово “Fashion” (англ. мода) чи “Style” (англ. стиль). Нерідко, вочевидь, для надання колориту вивісі, такі слова транслітерують. От і виходить щось на зразок ресторану “Лакшери” (що на бульварі Дружби Народів)* (<http://vip.volyn.ua/>); *У цей день [16 вересня 2013] для гостей свята виступали шоу-балет “Парадіз”, театр-мюзикл “Лакшери”, ансамбль “Кураж”* (<http://partyofregions.ua/ua/news>). Отже, запозичення *лакшери* в українській мові набуло нових значень і тим самим розширило свою семантику.

Новітній англійзм *toping* (англ. *topping*) у мові-джерелі є моносемантичною лексемою зі значенням “шар їжі, яку викладають на поверхню страви, торта тощо, щоб додати аромату або покращити зовнішній вигляд” (OALD, p. 1620). В українській мові ця лексема функціонує зовсім недавно, проте розширила семантику і вживається в досліджуваній період з двома значеннями: 1) “солодкий соус, призначений для декорування морозива, десертів, пудингів, млинчиків, сирників, будь-яких кондитерських виробів” (http://відгук.укр/ua/топпінг_еммі_еммі_еммі_полуниця-г1224945.html), напр.: **Топінги** в кулінарії (зі шматочками фруктів) – це фруктові наповнювачі для м'якого морозива, кондитерських виробів, кави та молочних коктейлів, що мають консистенцію соусу (<http://sweet-madam.ua/ua/>); 2) ‘підлога зі зміцненим верхнім шаром’, напр.: Підлоги зі зміцненим верхнім шаром (**топінгом**) – це бетонні підлоги, які мають особливу міцність поверхні, отриману шляхом затирки в свіжовкладений бетон спеціальних зміцнюючих сухих сумішей та нанесенням тонкого шару лаку-мембраноутворювача (<http://garteks.com/ua/topping>).

Військові дії на сході України сприяли розширенню семантики новітнього чужомовного слова *шрек*. Лексема *шрек* (англ. *shrek*) не зафіксована ані англійськомовними словниками, ані відповідними словниками української мови. Потрапило це запозичення до української мови з американського варіанта англійської мови разом з ім'ям головного героя однойменного мультиплікаційного фільму “Шрек”, напр.: **Шрек та Фіона повертаються в дім після їхнього казкового медового місяця та знаходять лист від батьків принцеси Фіони із запрошенням на вечерю** (http://moviestape.net/katalog_multifilmiv/multifilm/6110-shrek-2.html); **У Росії мультфільм “Шрек” став доступний для незрячих і слабкобачачих громадян завдяки випуску спеціальних коментарів** (<http://facty.ictv.ua/ua/index/read-news/>). Функціонуючи в українській мові, ця лексема розширила своє лексичне значення. В Україні побудовано військову броньовану машину “Шрек”, яку використовують для безпечного перевезення бійців спецназу в зоні АТО. Таку назву броньована машина отримала за аналогією з кремезним і майже невразливим героєм мультфільму, пор.: **Броня “Шрека” також дозволяє забезпечити захист від підриву міни, еквівалентної 6 кг тротилу, під будь-яким з коліс або V-подібним днищем автомобіля** (ІЗ, № 7, 19.02.2015, с. 4).

Третю групу репрезентують новітні запозичення, що не змінили семантики. Більшість чужомовних лексем є полісемантичними. Це стосується і новітніх запозичень, чужомовізмів, що увійшли до складу української мови порівняно недавно, але досить швидко семантично адаптувалися в ній. Пристосування неозапозичень до лексико-семантичної системи української мови відбувається не тільки за рахунок розширення чи звуження їхньої семантики, але й унаслідок взаємодії з близькими за значенням словами української мови. У цьому разі запозичення не завжди набуває нових значень чи втрачає їх.

В українській мові функціонують новітні запозичення, значення яких перейнято в мову-реципієнт без змін їхньої структури. Це відбувається, “якщо в мові, яка запозичує, відсутня необхідна номінативна одиниця для певного предмета, явища або поняття, запозичуване слово заповнює цей пробіл мови-реципієнта, залишаючись єдиною назвою цього денотата” (Димитрова, 1984, с. 6). У мові-джерелі такі лексеми є переважно моносемантичними словами. Вони стосуються різних сфер діяльності людини.

Ультрамодний серед молоді новітній англійзм *селфі* (англ. *selfie*) у мові-джерелі означає “різновид фотографій, автопортрет, які зроблено камерою, смартфоном, фотоапаратом або веб-камерою власноруч, і відразу розташовано власниками на своїх сторінках у соціальних мережах”. З тим самим значенням ця лексема потрапила й до української мови, пор.: **Безталанні злодюжки викрали iPad. І, можливо, цей злочин зійшов би їм з рук, якби крадії не вирішили зробити пристроєм кілька селфі. От тільки підлітки не взяли до уваги, що фото автоматично з'являються на сервісі iCloud, стаючи доступним для всіх** (ІЗ, № 5, 05.02.2015, с. 30).

Новітнє запозичення *стилус* (англ. *stylus*) потрапило до української мови разом з приладом, який воно називає. У мові-джерелі це слово має два значення: 1) “пристрій на програвачі з голкою, який поміщається на грампластинку для того, щоб слухати музику”; 2) “спеціальна ручка, яка використовується для введення тексту або малювання зображення на спеціальному екрані комп’ютера” (OALD, p. 1528). В українській мові ця лексема ще не зафіксована відповідними словниками, проте функціонує в засобах масової інформації та розмовному мовленні з двома значеннями: “пристрій оснащений низкою датчиків, які фіксують координати аксесура в просторі та дають змогу записувати будь-які рухи: письмо та малювання як на папері, так і уявне, у просторі” (ІЗ, № 6, 12.02.2015, с. 30) та “своєрідний олівець або ручка, за допомогою яких людина має повний контроль і керування сенсорним апаратом” (<http://e-ogo.com.ua/yak-pravilno-vibrati-stilus/>). Пор.: *Як приймач сигналів [для стилуса] може використовуватися iPad, або будь-який інший планшет, з’єднаний зі стилусом* (ІЗ, № 6, 12.02.2015, с. 30).

Запозичення *снікерси* (англ. *sneakers* від *sneak*) нещодавно потрапило до української мови завдяки модним тенденціям в одязі та взутті сучасних модників. Наприкінці 1970-тих років з’явилися кеди, які назвали “снікерси”. Вони були дуже зручні як спортсменам, так і тим, хто любив бігати підтюпцем у США. А перетворила снікерси в кросівки на танкетці дизайнер Ізабель Марант. Вона й започаткувала нову течію в моді (<http://vk-podium.in.ua/a144433>).

В українській мові новітній англізм *снікерси* функціонує зі значенням “різновид кросівок з гнучкою гумовою підошвою із шкіряним або текстильним верхом. Застібками здебільшого слугують шнурки або липучки” (<http://women.in.ua/>). Запозичення ще не зафіксоване відповідними українськими словниками, і тому про лексичне значення слова можна міркувати лише з контекстів, напр.: *Зараз навіть під сукню “от кутюр” одягають снікерси (жіночі прогулянкові кросівки)* (М 1, № 3, березень, 2015, с. 4).

Чужомовізм *слоу-фуд* (англ. *slow-food*) – напрям, що розвивається, він формує правильне ставлення до здорової їжі, кулінарних традицій та екогастрономії. Це своєрідна відповідь фаст-фуду, який фактично призводить до зворотних результатів (<http://www.epochtimes.com.ua/health/health/pravylnе-harchuvannja-slow-food-proty-fastfudu-70834.html>). В українській мові ця лексема функціонує з тим самим значенням, напр.: *Тоді, 30 років тому, ніхто навіть не замислювався над органічним чи фермерським господарством, таким популярним сьогодні. Ніхто, крім італійців, яким настільки сподобалась ідея слоу-фуду, що вони не лише потіснили гігантів фаст-фуду, а навіть почали експансію на їхню територію* (http://TN_October_2012.PDF-Foxit Reader 2.3).

У столиці відкрито мережу закладів громадського харчування New York Bagel Cafe, в яких значна частина меню присвячена *бейглам* (М 1, № 3, березень, 2015, с. 28), які користуються шаленою популярністю в українців, бо вони дуже смачні, а ще й мають доволі широкий асортимент, який може задовільнити відвідувача з найвимогливішими смаковими вподобаннями. Новітнє запозичення *бейгл* (англ. *bagel*) в англійській мові це – моносемантична лексема і означає “булочка у формі кола” (OALD, p. 101). Відповідними українськими словниками ця лексема ще не зафіксована, проте активно функціонує в мовленні українців та в українських засобах комунікації у значенні – культовий нью-йоркський хліб, який має досить суперечливу історію (М1, № 3, березень, 2015, с. 28), напр.: *В останні роки, схожий чи то на пончик, чи то на здоровий бублик, бейгл стрімко увірвався в раціон українця, тим самим створивши гідну конкуренцію звичним фаст-фудам* (М 1, № 3, березень, 2015, с. 28).

Четверту групу сформували новітні запозичення, які змінили своє значення.

Зазначимо, що абсолютна зміна значення запозичення не є поширеним явищем. Матеріали нашої картотеки засвідчують, що новітні запозичення, які змінили свою семантику, становлять кількісно обмежену групу.

Дослідники спостерегли, що основними мотивами залучення іншомовних слів до лексичної системи мови-реципієнта є потреба в номінації раніше невідомих предметів і явищ, мовна

економія – тенденція до більш короткого найменування поняття тощо. З іншого боку, у проблемі використання іншомовного елемента важливим є фактор престижу мови-джерела, данини моді, а також прагнення ефемістичності (Архипенко, 2005; Еремина, 1980). Саме ці причини, на нашу думку, є основними при вивченні “явища втрати первинного значення етимону і набуття нової семантики на ґрунті мови-реципієнта” (Битківська, 2008, с. 94).

Так, новітнє англійськомовне запозичення *фейк* (англ. *fake*) у мові-джерелі має чотири значення: 1) “предмети, такі, як твори мистецтва, монети або коштовності, що не є справжніми, але були зроблені в такий спосіб, щоб виглядати так, як ніби вони є справжніми”; 2) “особа, яка прикидається такою, якою вона не є, щоб обманувати людей”; 3) “зробити що-небудь неправильно, щоб обманути когось”; 4) “мати особливе почуття (прикидатися), почуття хвороби, тощо” (OALD, р. 550). До української мови ця лексема потрапила завдяки моді на вживання чужомовних слів у мові засобів масової комунікації і функціонує зі значенням ‘неправда, брехня’. Напр.: “*Не станьте цеглиною у величезній стіні паніки. 99 % постів, які я бачу у фейсбуці, – це погано зіплений російський фейк, основна мета якого – довести вас до істерики, вашу маму до валокордину, сусіда до алкоголізму*”, – наполягає Віктор Ліс (Д, № 179–80, 26–27.09.2014, с. 14).

Українці запозичують модні чужомовні слова, які називають предмети, прилади та різні сучасні хобі. Одним з таких захоплень став *ф’юзинг*.

Лексему *ф’юзинг* (англ. *fusing*) утворено від англійського слова *fuse* – розтоплення, плавлення й у мові-джерелі має значення “техніка спікання скла в печі” (OALD, р. 633). У мові-реципієнті не засвідчено лексикографічних дефініцій цієї англійськомовної лексеми. Проте трапляються контексти, у яких уживання запозичення супроводжується тлумаченням його значення в українській мові, напр.: *Серед численних справ для душі вона [Катерина Новікова – головний експерт відділу психологічних та мистецтвознавчих експертиз ДНДЕКЦ МВС України] особливо захопилась ф’юзингом – дизайнерською технологією виготовлення декоративних елементів на склі чи дзеркалі, рідше – порцеляні* (ІЗ, № 25, 19.06.2014, с. 23).

Новітнє запозичення *плей-лист* (англ. *play-list*) у мові-джерелі зафіксоване словниками зі значенням “перелік пісень та музичних творів, які звучать на радіостанціях та на радіопрограмах” (OALD, р. 1155). В українській мові ця лексема зафіксована з одним значенням – “верстка програми радіостанції музичного формату, список пісень у певній послідовності, який ді-джей ставить в ефір” (Гетьманець, 2009, с. 283), напр.: *Лише в інтернеті користувач може створити плей-лист і йти за ним, тому це актуальна журналістика* (Т, 25.09 – 05.10.2014, с. 17). Наведений приклад свідчить про те, що на новому мовному ґрунті лексичне значення лексеми *плей-лист* змінилося.

Одним з основних критеріїв освоєння чужомовної лексики мовою-реципієнтом є її семантична адаптація. В українському мовознавстві не вироблено єдиної термінології, якою послуговуються в дослідженнях семантичної адаптації та єдиної класифікації семантичних змін у лексичному значенні слова, яка б задовольняла всіх мовознавців. У роботі керуємося такою класифікацією семантичних змін у лексичному значенні новітніх запозичень: розширення, звуження, збереження значення та дерогація лексичної семантики.

На сучасному етапі розвитку української мови продовжується процес семантичної адаптації новітніх запозичень. Аналіз фактичного матеріалу вказує на те, що найбільшу групу сформували запозичення, які звузили семантику. Окрему групу становлять запозичення, які розширили семантичний обсяг. Третя група новітніх запозичень – це чужомовні лексеми, які без змін перенесли до української мови значення, з яким функціонували в мові-джерелі. Четверту групу складають запозичення, які на новому мовному ґрунті докорінно змінили семантику.

Основними чинниками зміни семантики новітніх запозичень є спеціалізація та метафоризація значень і взаємодія з близькими за значенням словами.

Значна кількість новітніх запозичень ще не кодифікована українськими словниками іншомовних слів, що свідчить про початковий рівень адаптації чужомовної лексики

на українськомовному ґрунті. Про достатньо високий рівень адаптації запозиченої лексики свідчить тенденція щодо зміни семантики та набуття нових значень запозичень у мові-реципієнті, кодифікація відповідними українськими словниками.

Перспектива нашої роботи полягає в подальшому дослідженні семантичного освоєння новітніх запозичень на новому мовному ґрунті.

Література

- Аристова, В.М. (1978). *Англо-русские языковые контакты (англизмы в русском языке)*. Ленинград: Изд-во Ленинград. ун-та.
- Арнольд, И.В. (1966). *Семантическая структура слова в современном английском языке и методика его исследования (на материале имен существительных)*. Ленинград: Просвещение.
- Архипенко, Л.М. (2005). *Иношомвні лексичні запозичення в українській мові: етапи і ступені адаптації (на матеріалі англіцизмів у пресі кін. ХХ – поч. ХХІ ст.)*. (Автореф. дис. канд. філол. наук). Харків.
- Битківська, Я.В. (2008). *Тенденції засвоєння і розвитку семантики англіцизмів у сучасній українській мові*. (Дис. канд. філол. наук). Тернопіль.
- Будагов, Р.А. (2003). *Слово и его значение*. Москва: Добросвет-2000.
- Булаховський, Л.А. (1955). *Нариси з загального мовознавства*. Київ: Рад. Школа.
- Гак, В. Г. (1971). К проблеме гносеологических аспектов семантики слова. *Вопросы описания лексико-семантической системы языка*. 1, 95–98.
- Дергач, Д.В. (2009). Статус деривації в аспекті динаміки медійної змінної парадигми. *Актуальні проблеми української лінгвістики: Теорія і практика*. ХІХ, 193–203.
- Димитрова, Т.Р. (1984). *Семантическое освоение слов, заимствованных русским и болгарским языками из французского*. (Автореф. дис. канд. філол. наук). Москва.
- Еремина, К.Н. (1980). *К проблеме языковых контактов (европеизмы в современном персидском языке)*. Москва: Наука.
- Заботкина, В.И. (1979). *Образование новых предикативных лексико-семантических вариантов существительных в современном английском языке*. (Автореф. дис. канд. філол. наук). Минск.
- Иваницкая, А.А. (1980). *Заимствования иноязычной лексики и ее освоение*. (Автореф. дис. канд. філол. наук). Киев.
- Каминін, І.М. (1994). *Структурно-семантичне освоєння запозичених слів у сучасній українській літературній мові*. (Автореф. дис. канд. філол. наук). Харків.
- Каминін, І.М. (1994). *Структурно-семантичне освоєння запозичених слів у сучасній українській літературній мові*. (Дис. канд. філол. наук). Харків.
- Кислюк, Л.П. (2001). Нові англійські запозичення і термінологія. *Українська термінологія і сучасність*. IV, 51–53.
- Клименко, Н.Ф., Скибицька Н.В. (1996). Словотвірні можливості англіцизмів у сучасній українській мові. *Структура та семантика мовних одиниць у функціональному аспекті*. (с. 72–80). Чернівці.
- Клименко, Н.Ф., Карпіловська, Є.А., Кислюк, Л.П. (2008). *Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі*. Київ: ВД Дмитра Бураго.
- Коробова, І.О. (2018). *Семантичне та словотвірне освоєння новітніх запозичень в українській мові*. (Дис. канд. філол. наук). Запоріжжя.
- Коробова, І.О. (2015). Розширення семантики новітніх запозичень. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Лінгвістика*. 22, 85–89.
- Малахова, Ю.В. (2007). *Японські лексичні запозичення в контексті міжкультурної комунікації*. (Автореф. дис. канд. філол. наук). Київ.

- Малявін, А.О. (2010). Семантичні зрушення значення умови як мовний засіб концептуалізації знань. *Лінгвістичні студії*. 20, 161–163.
- Мартинек, В.Ю. (1972). *Лексико-семантическая ассимиляция английских заимствований в русском литературном языке советской эпохи*. (Автореф. дис. канд. філол. наук). Днепропетровск.
- Мороховський, О.М. (1984). Деякі питання теорії запозичень. *Мовознавство*. № 1, 16 – 24.
- Муромцева, О.Г. (1985). *Розвиток лексики української літературної мови в другій половині XIX – на початку XX ст.* Харків: Вища школа.
- Пауль, Г. (1960). *Принципы истории языка*. Москва: Изд-во иностр. л-ры.
- Плотников, Б.А. (1984). *Основы семантологии*. Минск: Вышэйшая школа.
- Попова, Н.О. (2002). *Запозичення з англійської мови в лексико-семантичну систему українській мови кінця XX та початку XXI століття*. (Автореф. дис. канд. філол. наук). Харків.
- Попова, Н.О. (2004). *Структурно-семантичні особливості новітніх лексичних запозичень з англійської в українську мову (90-і рр. XX ст. – початок XXI ст.)*. (Дис. канд. філол. наук). Харків.
- Саакян, О.С. (1997). Явище запозичення у статистиці та динаміці. *Проблеми зіставної семантики*. Київ.
- Сенько, Е.В. (2000). *Неологизация в современном русском языке конца XX века : Межуровневый аспект*. (Автореф. дис. докт. філол. наук). Волгоград.
- Стишов, О.А. (2005). *Українська лексика кінця XX століття (на матеріалі мови засобів інформації)*. Київ: Пугач.
- Тараненко, А.А. (1989). *Языковая семантика в ее динамических аспектах : основные семантические процессы*. Київ: Наук. думка.
- Фурса, В. М. (2005). *Семантико-граматичне та словотвірне освоєння невідмінюваних імен*. (Монографія). Київ: Інститут української мови НАН України.
- Шкурятяна, Н.Г., Шевчук, С.В. (2000). *Сучасна українська літературна мова*. Київ: Літера.
- Ющук, І.П. (2004). *Українська мова*. Київ: ЛІБІДБ.
- Ullman, S. (1959). *The Principles of Semantics*. Glasgow-Oxford: Basil Blackwell.

Лексикографічні джерела

- Бусел, В.Т. (2009). *Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і доповн. та CD)*. Київ; Ірпінь: Перун.
- Гетьманець, М.Ф., Михайлина, І.Л. (2009). *Сучасний словник літератури і журналістики*. Харків: Прапор.
- Сліпушко, О.М. (2008) *Новий словник інішомовних слів: 20 000 слів*. Київ: Аконіт.
- Пустовіт, Л.О. (2000). *Словник інішомовних слів: 23 000 слів та термінологічних словосполучень*. Київ: Довіра.
- Русанівський, В.М. (2012). *Словник української мови у 20 т.* Київ: Наукова думка. – Т. 1: А–Б.
- Joanna Turnbull (2008). *Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English*. Oxford: Oxford University Press.

Джерела ілюстративного матеріалу

- Д – *День* (щоденна всеукраїнська газета).
- ІЗ – *Іменем закону* (громадсько-правовий тижневик).
- Кіт, О. Ю. (2012). *Нова хвиля для підлітків*. Львів: ЦБС.
- М – *Моменти* (додаток до тижневика МВС України “Іменем Закону”).
- М1 – *Маршрут № 1* (спеціалізований додаток до газети “День”).
- Т – *Телезамок* (газета).
- УМ – *Україна молода* (щоденна інформаційно-політична газета).

References

- Aristova, V.M. (1978). *Anglo-russkie yazykovye kontakty (anglizmy v russkom yazyke)*. Leningrad: Publishing House of the Leningrad University.
- Arnold, I.V. (1966). *Semanticheskaya struktura slova v sovremennom anglijskom yazyke i metodika ego issledovaniya (na materiale imen sushchestvitel'nyh)*. Leningrad: Prosveshchenie.
- Arkhypenko, L.M. (2005). *Inshomovni leksychni zapozychennya v ukrajinskij movi: etapy i stupeni adaptaciyi (na materialy anglicyzmiv u presi kin. XX–poch. XXI st.)*. (Avtoref. dys. kand. filol. nauk). Kharkiv.
- Bytkivska, I.V. (2008). *Tendenciji zasvojennja i rozvytku semantyky anghlizmiv u suchasnij ukrajinsjkij movi*. (Dys. kand. filol. nauk). Ternopil.
- Budagov, R.A. (2003). *Slovo i ego znachenie*. Moskva: Dobrosvet -2000.
- Bulakhovsky, L.A. (1955). *Narysy z zaghaljnogho movoznavstva*. Kyiv: Rad. Shkola.
- Gak, V. G. (1971). K probleme gnoseologicheskikh aspektov semantiki slova. *Voprosy opisaniya leksiko-semanticheskoy sistemy yazyka*. 1, 95–98.
- Derhach, D.V. (2009). Status deryvaciji v aspekti dynamiky medijnoji zminnoji paradyghmy. *Aktualjni problemy ukrajinsjkoi linghivistyky: Teorija i praktyka*. XIX, 193–203.
- Dimitrova, T.R. (1984). *Semanticheskoe osvoenie slov, zaimstvovannyh russkim i bolgarskim yazykami iz francuzskogo*. (Avtoref. diss. kand. filol. nauk). Moskva.
- Eremina, K.N. (1980). *K probleme yazykovyh kontaktov (evropeizmy v sovremennom persidskom yazyke)*. Moskva: Nauka.
- Zabotkina, V.I. (1979). *Obrazovanie novyh predikativnyh leksiko-semanticheskikh variantov sushchestvitel'nyh v sovremennom anglijskom yazyke*. (Avtoref. diss. kand. filol. nauk). Minsk.
- Ivanitskaya, A.A. (1980). *Zaimstvovaniya inoyazychnoj leksiki i ee osvoenie*. (Avtoref. diss. kand. filol. nauk). Kyiv.
- Kamynin, I.M. (1994). *Strukturno-semantychne osvojennja zapozychenykh sliv u suchasnij ukrajinsjkij literaturnij movi*. (Avtoref. dys. kand. filol. nauk). Kharkiv.
- Kamynin, I.M. (1994). *Strukturno-semantychne osvojennja zapozychenykh sliv u suchasnij ukrajinsjkij literaturnij movi*. (Dys. kand. filol. nauk). Kharkiv.
- Kysliuk, L.P. (2001). Novi anghlijski zapozychennja i terminologhija. *Ukrajinsjka terminologhija i suchasnistj*. IV, 51–53.
- Klymenko, N.F., Skybytska, N. V. (1996). Slovtvirni mozhyvosti anghlicyzmiv u suchasnij ukrajinsjkij movi. *Struktura ta semantyka movnykh odynycj u funkcionaljnomu aspekti*. (c. 72–80). Chernivtsi.
- Klymenko, N.F., Karpilovska, E. A., Kysliuk, L. P. (2008). *Dynamichni procesy v suchasnomu ukrajinsjkomu leksykoni*. Kyiv: VD Dmytra Buraho.
- Korobova, I.O. *Semantychne ta slovtvirne osvojennja novitnikh zapozychenj v ukrajinsjkij movi*. (Dys. kand. filol. nauk). Zaporizhzhia.
- Korobova, I.O. (2015). Rozshyrennja semantyky novitnikh zapozychenj. *Naukovyj visnyk Khersonsjkogho derzhavnogho universytetu. Serii Filolohiia*. 22, 85–89.
- Malakhova, I.V. (2007). *Japonski leksychni zapozychennja v konteksti mizhkuljturnoji komunikaciji*. (Avtoref. dys. kand. filol. nauk). Kyiv.
- Maliavin, A.O. (2010). Semantychni zrushennja znachennja umovy jak movnyj zasib konceptualizaciji znanj. *Linghivistychni studiji*. 20, 161–163.
- Martinek, V.Y. (1972). *Leksiko-semanticheskaya assimilyaciya anglijskih zaimstvovanij v russkom literaturnom yazyke sovetsoj epohi*. (Avtoref. diss. kand. filol. nauk). Dnepropetrovsk.
- Morokhovskij, O.M. (1984). Dejaki pytannja teoriji zapozychenj. *Movoznavstvo*. No. 1, 16 – 24.
- Muromtseva, O.H. (1985). *Rozvytok leksyky ukrajinsjkoi literaturnoji movy v drugij polovyni XIX – na pochatku XX st.* Kharkiv: Vyscha shkola.
- Paul, G. (1960). *Principy istorii yazyka*. Moscow: Foreign Literature Publishing.

- Plotnikov, B.A (1984). *Osnovy semansologii*. Minsk: Vysheyshaya shkola.
- Popova, N.O. (2002). *Zapozychennja z anghlijskoho movy v leksyko-semantychnu systemu ukrajins'kij movy kincja XX ta pochatku XXI stolittja*. (Avtoref. dys. kand. filol. nauk). Kharkiv.
- Popova, N.O. (2004). *Strukturno-semantychni osoblyvosti novitnikh leksychnykh zapozychenj z anghlijskoho v ukrajins'ku movu (90-i rr. XX st. – pochatok XXI st.)*. (Dissertation of the candidate of philological sciences). Kharkiv.
- Saakian, O.S. (1997). *Javyshhe zapozychennja u statyci ta dinamici. Problemy zistavnoji semantyky*. Kyiv.
- Senko, E.V. (2000). *Neologizacija v sovremenom russkom yazyke konca XX veka : Mezhurovevnyj aspekt*. (Avtoref. diss. dokt. filol. nauk). Volgograd.
- Styшов, O.A. (2005). *Ukrajins'ka leksyka kincja KhKh stolittja (na materialy movy zasobiv informaciji)*. Kyiv: Puhach.
- Taranenko, A.A. (1989). *Jazykovaya semantika v ee dinamicheskikh aspektah : osnovne semanticheskie procesy*. Kyiv: Nauk. dumka.
- Fursa, V.M. (2005). *Semantyko-ghramatychne ta slovotvirne osvojennja nevidminjuvanykh imen*. (Monograf). Kyiv: Institute of Ukrainian Language, NAS of Ukraine.
- Shkuratiana, N.H., Shevchuk, S. V. (2000). *Suchasna ukrajins'ka literaturna mova*. Kyiv: Litera.
- Yushchuk, I.P. (2004). *Ukrajins'ka mova*. Kyiv: LYBID.
- Ullman, S. (1959). *The Principles of Semantic*. Glasgow-Oxford: Basil Blackwell.